

hat a tanító és analógia alapján a kezdő is megkísérelheti más tételek kidolgozását.

Mindezeket egybevetve megállapíthatjuk, hogy a Tanítók Tanácsadója hézagpótló könyv, melyre valóban szükség volt és melynek folytatása kívánatos volna.

Quint József.

Lux Gyula: A modern nyelvek tanulása és tanítása. Miskolc, 1925. Klein, Ludvig és Szelényi R.-T. könyvnyomdája. 200 l.

Manapság alig ismerünk égetőbb művelődési kérdést annál, amelyet a szerző ebben az okos könyvecskében elismerésre méltó elmélyedéssel, tárgya iránti szeretettel, sőt lelkesedéssel és hosszas tapasztalatok alapján elének tár. Egy elméleti bevezetés után a nyelvtanítás módszere körül keletkezett harcok történeti és kritikai áttekintését adja, majd a második főrészben egyenként teszi szóvá a nyelvtanításnak gyakorlati elemeit. Mindvégig távol tartja magát a szélsőségektől és minden sorából kiérezzük, hogy tapasztalatai alapján lendíteni óhajt a tanár és tanuló munkáján. Mondanivalóját népszerűen tudományos alakba önti, s ezzel nem csupán a tanárjelölteknek és kezdő tanároknak ad hasznos útmutatásokat, hanem jó szolgálatot tehet a művelt közönségnek is.

Lényegesebb bíráló megjegyzéseinket a következőkben foglaljuk össze: A szöveg és a felsorolt szakirodalom arra vall, hogy — néhány francia és angol mű kivételével — egyoldalúan a német szakirodalomra támaszkodik, amelyből lépten-nyomon bő eredeti idézetekkel szolgál. Kissé mostohán bánik el a mi idevágó Utasításainkkal és tanterveinkkel is (pl. 108—9. l.), jóllehet azok sok érdemes és a szerző nézeteivel nem egy tekintetben megegyező anyagot tartalmaznak. A *Nyelvoktatási reformtörekvések Magyarországon és Brassai Sámuel módszere* c. fejezetek (68—78. l.) mellett különös érdeklődésre tarthat számot a *Megoldatlan problémák* c. (98—100. l.), amelyben a szerző 31 ilyen megoldásra váró tételt sorakoztat fel. Ám ezek között akad olyan, amely immár nem kétséges, sőt olyan is, amelynek a körülmények szerint több (viszonylagos) megoldási lehetősége van. A felsoroltakhoz hasonló vitás kérdések egyébiránt még bőven akadnak. Ime csak taláalomra egy-néhány: Milyen előnyökkel és hátrányokkal jár az illető idegen honosok által végzett idegen nyelvtanítás? Milyen korban kezdjük az idegen nyelvek tanítását és milyen időközökben következhetnek azok egymásra? Hogyan óvhatjuk meg az anyanyelvet az idegenek káros hatásától? Milyen legnagyobb tanulólétszám mellett végezhetünk még eredményes tömegtanítást? Egyazon osztályban különválasszuk-e a kezdőket és a haladókat? Az iskolai nyelvtanítás legjobb esetben mennyire viheti? Hogyan győzhetjük le az idegen nyelven való beszéddel szemben tapasztalható idegenkedést? stb. A nyelvtanulás módszerei vagy legalább lehetőségei között felemlíthetők lettek volna még: a külföldön való tartózkodás, a nemzetközi gyermekesere (v. ö. nemzetközi tanulólevelezés 152. l.), továbbá a zöldidei tanfolyamok mint a tanárok továbbképzésének elfogadott sikeres eszköze. Még egy fontos részletkérdésben nem értünk egyet a szerzővel. Itt tapasztalataink, úgy látszik, szembe-

kerülnek egymással. Szerinte ugyanis „az olvasmányt a tanítás minden fokán következetesen *zárt könyvek* mellett kezdjük tárgyalni. A tanár az olvasmányt lassan és jól tagolva felolvassa” stb. s csak „ha az olvasmányt így letárgyaltuk, akkor következik az olvasás” (129, 131. l.). Ezzel szemben mi a tanár felolvasását a tanulókkal a *nyitott* könyv útján kísértetjük, aminek révén a szem és a fül útján fokozott benyomásokat nyernek, amit a helyesíráásra vonatkozóan a szerző maga is elismer (155., 159. l.). Technikai szempontból kifogás alá esik a sajtóhibák nagy száma és a szövegben előforduló irodalmi utalás, ami zavaróan hat.

Mindezekről az apróságoktól eltekintve, Lux Gyula könyve az utóbbi években, sajnos, elsovadt szakirodalomnak érdekes és értékes gyarapodását jelenti. *Kemény Ferenc.*

Bardócz Pál: Dr. Montessori nevelési rendszere és módszere.

Dr. Fındácz Ernő egyetemi tanár előszavával, Budapest, 1924. A székesfőv. házinyomda nyomása. 48 l.

A szerző, aki Montessori rendszerének kétségkívül alapos ismerője s aki arról a M. P. Társaságban is tartott előadást, ebben a kis munkájában Montessorit főleg hazai kútforrások nyomán ismerteti. Montessori „nevelési rendszerének veleje: a gyermek ösztöneinek, hajlamainak szabad megnyilatkozása...” „Az egyéniség legtökéletesebb kifejlesztésére törekszik, az egyén szabadságának teljes figyelembevételével...” ez úton „új embertípust akar kifejlesztetni”. Montessori szerint a régi rendszernek, melynek a nevelő tekintélye s a gyermek engedelmsége voltak a főpillérei, teljesen meg kellene szűnnie. A lélek szabad megnyilvánulásának gátlói Montessori szerint pl. a jutalmazások és büntetések; amelyek elsősorban a cselekedetek igazi értékét szállítják le, különösen ha a gyermek munkáját jutalomért vagy büntetéstől való félelemből végzi. A szerző röviden, de azért minden jelentősebb részletre kiterjeszkedve, világos nyelven tárja elénk Montessorinak immár világhírűvé vált nevelési rendszerét. De bár nagy elismeréssel van íranta, nem hallgatja el rendszerének jogos kritikáját sem: nem kellett volna a rendszert „annyira szabadossá tenni”. Igaz, hogy enélkül nem is lenne az Montessori rendszere. Nem ért egyet a szerző azzal sem, hogy Montessori az írást, olvasást, számolást már a kisedekkorban megkezdi. Pedig a gyógypedagógusok éppen azért a leghálásabbak Montessorinak. Mert ha a kisedek ilyenén oktatása nem volna lehetséges, akkor a gyengeelméjűeket — akik bár fejlettebb korban, de a kisedek értelmi fokán állva jutnak a gyógypedagógiai iskolákba — egyáltalán nem lehetne olvasásra, írásra, számolásra megtanítani. Montessori érdeme, hogy ilyen módszerek kidolgozásával a gyengeelméjűek oktatását is megkönnyítette. Az ő nyomdokain indultak el pl. Decroly és Decoeudres is, akik tovább fejlesztették és tökéletesítették ezeket az eljárásokat. Értékes munkát végzett a szerző, amikor Montessori rendszerét élvezetes olvasmány alakjában adta a magyar közönség kezébe. *Éltes Mátyás.*